

כסות לילהרש"י מסכת זבחים דף יח עמוד ב

פרט לכסות לילה - טלית העשויה לכסות לילה פטורה מן הציצית.

רש"י מסכת שבת דף כז עמוד ב

לכסות לילה - כסות המיוחד ללילות, דלא נחייב.

רש"י מסכת מנחות דף מ עמוד ב

ה"ג ר' זירא אמר גזירה משום כסות לילה - שמא יתכסה בו בלילה דפטור מציצית שנאמר וראיתם אותו וזכרתם פרט לכסות לילה ונמצא הנהה מכלאים שלא בשעת מצוה.

תוספות מסכת שבת דף כה עמוד ב

גזירה משום כסות לילה - מדנקט סתמא דש"ס האי טעמא ולא נקט טעמא שמא יקרע משמע דקי"ל כרבי שמעון דפוטור כסות לילה בפ' התכלת (מנחות ד' מג.) וכן משמע בפ"ב דברכות (ד' יד:) דאמר במערבא לא היו אומרים פרשת ציצית בלילה אלא מתחילין דבר אל בני ישראל אמר אביי כיון דאינהו מתחילין אנן נמי מתחילין וכיון דמתחילין מסיימין משמע דמודו כולהו דאין מצות ציצית בלילה ולכן נשים פטורות מן הציצית ורב יהודה ורב עמרם דהוו רמי תכלתא לפרזומא דאינשי ביתיה בהתכלת (ד' מג.) ובפרק קמא דסוכה (ד' יא. ושם) משום דסברי דהויא מצות עשה שלא הזמן גרמא לא קיימא לן כוותיהו דהא משמע שהם דווקא היו עושין ולא האחרים ובפרק קמא דקדושין (ד' לג:) תנו רבנן מצות עשה שהזמן גרמא שופר ולולב סוכה וציצית.

תוספות מסכת מנחות דף מ עמוד ב

משום כסות לילה - ר"ת פי' דכן עיקר כדאיתא פ' במה מדליקין (שבת דף כה:): ואינהו סבור משום כסות לילה מתוך כך יש להוכיח מכאן דהלכה כר' שמעון דלילה לאו זמן ציצית היא ועוד אמרין פ' במה מדליקין (דף כז.) אשר תכסה בה למה לי לאתויי כסות סומא והיינו כר"ש דלרבנן דרבי שמעון מוקמי ליה לרבנות בעלת חמש אלמא סתם הש"ס כר"ש אתא ועוד בפ' ב' דברכות (דף יד:) אמרין שלא היו אומרים במערבא פרשת ציצית בלילה [ורב יוסף אמר עלה] כמה מעליא האי שמעתא וסתם ברייתא נמי פ"ק דזבחים (דף יח:): כר' שמעון מוקי ורב יהודה דרמי תכלתא לפרזומא דאינשי ביתיה לקמן (דף מג.) ובפ"ק דסוכה (דף יא.) ר"ל לבד היה עושה כן ובפ"ק דברכות (דף יג.) אמר ר' יהושע בן קרחה למה נסמכה פרשה וכו' לומר שזו נוהגת בין ביום בין בלילה וזו אינה נוהגת אלא ביום ואור"ת אע"ג דכסות יום חייב אפי' בלילה וכסות לילה פטור אפי' ביום מכל מקום מיקרי שפיר זמן גרמא שהיום גורם לחייב המלבוש מיהו בירושלמי דקדושין ובתוספתא גרסינן איזו היא מצות עשה שלא הזמן גרמא כגון אבידה ושילוח הקן ומעקה וציצית ורבי שמעון פוטר את הנשים מן הציצית אמר להם רבי שמעון אי אתם מודים לי שהיא מצות עשה שהזמן גרמא שהרי כסות לילה פטור אמר ר' אילא טעמא דרבנן שאם היתה טלית המיוחדת ליום וללילה חייבת ובספרי נמי תניא על כנפי בגדיהם שומע אני אף בעלת ג' וכו' שומע אני אף כסות לילה במשמע ת"ל וראיתם אותו ביום ולא בלילה ואם היתה טלית מיוחדת ליום ולילה חייבת בציצית וצ"ע.

רמב"ם הלכות ציצית פרק ג

הלכה ז

כסות של פשתן אין מטילין בה תכלת אלא עושין הלבן בלבד של חוטי פשתן, לא מפני שהציצית נדחית מפני השעטנז אלא גזירה מדבריהם שמא יתכסה בה בלילה שאינה זמן חיוב ציצית ונמצא עובר על לא תעשה בעת שאין שם מצות עשה, שחובת הציצית ז ביום ולא בלילה שנאמר וראיתם אותו בשעת ראייה, וסומא חייב בציצית אע"פ שאינו רואה אחרים רואין אותו.

הגהות מיימוניות הלכות ציצית פרק ג הלכה ז

[ז] וכשיטה זו פרי"ד ודלא כרש"י שפירש כסות לילה שמייוחד ללילה שהוא פטור אף ביום אבל כסות יום חייב אף בלילה וכן רא"ם וכן פירש ריצב"א וכתב וז"ל ואחר שפירשנו כסות לילה כסות יום בלילה אבל כסות לילה ביום חייב יש לחוש לסדינים שיש להן ד' כנפות ומתכסין בהן בבקר לכן חייבין בציצית ושמעתי שרבינו אליהו מפרי"ש היה עושה להן ציצית ע"כ ועיין בטור סימן י"ח דעת הרא"ש:

הלכות קטנות לרא"ש (מנחות) הלכות ציצית סימן א

...היה אור"ת הא דקאמר הכא פרט לכסות לילה היינו כסות המיוחד ללילה אבל כסות המיוחד ליום אין בו משום כלאים [אפילו אם לובשו בלילה] ודקדק זה מדאמר בפרק התכלת (דף מ ב) א"ר זירא אמר רב מתנה אמר שמואל תכלת אין בו משום כלאים ואפילו בטלית פטורה. ומסיק דהאי טלית פטורה מיירי בהטיל למוטלת ודקדק ר"ת ז"ל מהא דקאמר ואפילו ולא קאמר אפי' בלא וי"ו משמע דבלא טלית פטורה איצטרך לאשמועין דתכלת אין בה משום כלאים.... והכא נמי אתא לאשמועין דאין בה משום כלאים אפי' בלילה ואע"ג דלאו זמן ציצית הואי דלגמרי התיר הכתוב כלאים בציצית ואין בו משום כלאים כלל ואפי' ללובשו בלילה וכן משמע מהא דקאמר (מנחות דף מ א) גבי סדין בציצית גזירה משום כסות לילה ולא קאמר גזירה שמא יתכסה בו בלילה וכן אמר בפרק התכלת (דף מד ב) דטלית שאולה חייבת בציצית משלשים ואילך משום דנראית כשלו ומשתיי בה כלאים אע"ג דפטורה מדאורייתא אצלו כיון דהותרה אצל בעל הטלית. ובספרי תניא אם היתה מיוחדת ליום ולילה חייבת בציצית. ועוד תניא התם רבי יהודה בן בבא אומר ביחוד בטלו חכמים כסות אשה מן הציצית אלא פעמים שמתכסה בה בעלה. הילכך נראה דכלאים בציצית שרי בטלית של איש בין לאשה בין ביום בין בלילה ואפ"ה חשיב מצות עשה שהזמן גרמא כיון דכסות לילה פטור. ועוד דטלית של יום נמי אם נפסק בלילה שרי ולא מיחייב עד ביום (ו"א עד היום). נראה לי דהני תרי שינויי סתרי אהדדי

בס"ד
זבחים יח כסות לילה וחמש כנפות
דלשוניא קמא מתעטף בלילה כסות יום חייב לברך מדלא משכח דהוי מצות עשה שהזמן גרמא אלא משום דכסות לילה פטור משמע הא כסות יום חייב אף בלילה ולא ידך שינויא משמע דכסות יום אין מברכין עליו בלילה מדקאמר שאם נפסק בלילה דלא מיחייב לתקנה עד היום. וראיתי באשכנז לפני יום הכפורים כשמשיכמין שליח ציבור מתעטף בטלית של אחר כדי להפטר מהברכה משום טלית שאולה. משום דמספקא להו בטלית. שאינו שלו [צ"ל שהוא שלו] אם צריך לברך או לא. ונראה לי כשינויא קמא כי הכי דכסות לילה פטור אפי' ביום הכי נמי כסות יום חייב אפי' בלילה וכ"כ בספר המצות שריצב"א היה מברך בלילה יום הכפורים כשהיה מתעטף בטליתו. וכן משמע בירושלמי בפ"ק דקידושין דקאמר אמר להם ר"ש אי אתם מודים לי שהיא מצות עשה שהזמן גרמא שהרי כסות לילה פטור מן הציצית אלמא תלי טעמא דהז"ג בכסות לילה אלמא (ס"א משמע) הא כסות יום חייב אף בלילה:

בית יוסף אורח חיים סימן יח

...כתב בהגהות מיימוניות (פ"ג אות ז) שרש"י פירש כדברי הרמב"ם ורבינו שמשון פירש כרבינו תם וכן רא"ם (יראים השלם ס"א תא). ולענין הלכה נקטינן כהרמב"ם דרב מובהק הוא וכל שכן דרש"י סבירא ליה כותיה ועוד דספק ברכות להקל:

שולחן ערוך אורח חיים סימן יח

סעיף א

לילה לאו זמן ציצית הוא, דאמעית מוראיתם אותו (במדבר טו, לט) (א) <א> להרמב"ם, כל מה שלובש בלילה פטור אפילו הוא מיוחד ליום, ומה שלובש ביום חייב, אפילו מיוחד ללילה. א <ב> ולהרא"ש, כסות המיוחד ללילה, פטור, אפילו לובשו ביום, וכסות המיוחד ליום ולילה, חייב, אפילו לובשו בלילה. הגה: וספק ברכות (ב) להקל. ע"כ אין לברך עליו אלא כשלוש ביום והוא <ג> מיוחד (ג) ג"כ ליום (הגהות מיימוני). ואחר (ד) [ג] תפלת ערבית, אע"פ שעדיין יום הוא, אין לברך עליו (פסקי מהרא"י ס"א קכ"א). (ה) ב [ד] ובליל יום כפורים (ו) יתעטף (ז) בעוד יום ויברך עליו (תשב"ץ).

משנה ברורה סימן יח ס"ק א

(א) להרמב"ם וכו' - ומ"מ מותר [א] לצאת לר"ה בליל שבת בטלית עם הציצית ולא הוי משוי שהם נוי הבגד ותכשיטה:
(ב) להקל - היינו דוקא לענין ברכה [ב] אבל אסור ללבוש כסות של לילה ביום בלא ציצית וכן כסות של יום בלילה משום ספק. ומ"מ נראה דהש"ץ הלובש טלית בלילה א"צ לבדוק הציצית דבכגון זה בודאי נוכל לסמוך על חזקתן שמכבר:
(ג) ג"כ ליום - פי' גם ליום ואפילו [ג] גם מיוחד ללילה וכ"ש ליום לבד:

חמש כנפות

רמב"ם הלכות ציצית פרק ג

הלכה ג

על ארבע כנפות כסותך בעלת ארבע ולא ב בעלת שלש, אם כן בעלת ארבע ולא בעלת חמש, תלמוד לומר אשר תכסה בה אפילו בעלת חמש או יותר על זה, ולמה אני מחייב בעלת חמש ופטר בעלת שלש ושתייהן אינן בעלי ארבע כנפות מפני שיש בכלל החמש ארבע, לפיכך כשהוא עושה ציצית לבעלת חמש או שש אינו עושה אלא לארבע כנפים המרוחקות זו מזו מאותן החמש או השש בלבד, שנאמר על ארבע כנפות כסותך.

הגהות מיימוניות הלכות ציצית פרק ג הלכה ג

[ב] כברייתא דהתכלת ובפ"ב דזבחים דממעט בעלת ג' ומרבה בעלת ה' ודלא כהיא דזבחים דמעט בעלת ה' ובעלת ג' ואשר תכסה בה מיבעי ליה פרט לכסות סומא וכן פסקו התוספות וכן ס"ה וכן יסד הבבלי בזולת המתחיל שש מאות נקראו לא מעט אלא בעלת ג'. וכן משמע בשילהי הקומץ דאמר רב ששת בריה דרב אידי האי מאן דבצריה לגלימיה פירוש חתך אחד מכנפותיו לפוטרו מציצית לא עבד ולא כלום מ"ט שווייה בעלת ה' פירוש לא עבד ולא כלום לא פטר אותה בזה מן הציצית. אבל רא"ם פסק כהיא דפטר גם בעלת ה' וההיא דרב ששת מפרש להפך האי מאן דבצריה לגלימיה פירוש שעשה טליתו כך כדי להטיל בה ציצית לא עבד ולא כלום ופטורה היא מ"ט שווייה בעלת ה'. וכתב ויש פירושים אחרים אך זה עיקר ורבינו שמחה פסק וכתב בעלת ג' ד"ה פטורה בעלת ה' בפ"ב דזבחים מייתי תרתי ברייתא דפליגי חדא פטר וחדא מחייב ואמר רב אדא בר אהבה טלית בעלת ה' א"ב פירוש דלרבנן פטורה ולר' ישמעאל חייב ומסיק לה הילכתא כר"י ע"כ. אבל רש"י פירש התם דלרבנן כי רבייה רחמנא לבעלת ה' להטיל לד' כנפותיה רבייה ולא להטיל לכנף חמישית דמצות ציצית לארבע כנפות ור' ישמעאל דאמר ארבעתן ד' מצות כי רבייה רחמנא בעלת ה' נמי להטיל לכולהו רבייה דהא כל אחת מצוה באפי נפשה היא ע"כ:

שולחן ערוך אורח חיים סימן י

סעיף א

טלית (א) <א> שאין לה ד' כנפות, (ב) פטורה. יש לה יותר מד', (ג) א [א] חייבת ועושה לה ארבע ציציות (ד) ב בארבע כנפיה (ה) <ב> המרוחקות זו מזו יותר.

משנה ברורה סימן י ס"ק ג

(ג) חייבת - ויש פוטרינן לכן [ג] אין לעשות בת ה' לכתחילה וכתב הפמ"ג דלדעת הפוסטרינן אותן טליתות קטנים שלנו שיש בית הצואר מ"מ רוב סתום ומיהו אם אירע שרוב פתוח יעשה בקאלנע"ר שעושים החייטים קצת עגול